

Matan - Great Debates in Judaism: Hillel and Shammai

Hillel's Origins

Yoma 35b

Our Rabbis taught: The poor, the rich, the sensual come before the [heavenly] court — They say to the poor: Why have you not occupied yourself with the Torah? If he says: I was poor and worried about my sustenance, they would say to him: Were you poorer than Hillel? It was reported about Hillel the Elder that every day he used to work and earn one tropaik, half of which he would give to the guard at the House of Learning, the other half being spent for his food and for that of his family. One day he found nothing to earn and the guard at the House of Learning would not permit him to enter. He climbed up and sat upon the window, to hear the words of the living God from the mouth of Shemayah and Abtalion — They say, that day was the eve of Sabbath in the winter solstice and snow fell down upon him from heaven. When the dawn rose, Shemayah said to Abtalion: Brother Abtalion, on every day this house is light and to-day it is dark, is it perhaps a cloudy day. They looked up and saw the figure of a man in the window. They went up and found him covered by three cubits of snow. They removed him, bathed and anointed him and placed him opposite the fire and they said: This man deserves that the Sabbath be profaned on his behalf

גמרא, סוכה כ.

שבתחילה כשנשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה. חזרה ונשתכחה עלה הלל הבבלי ויסדה

History of the Dispute

Chagigah 2:2

Yose ben Yoezer says that [on a festival] the laying of the hands [on the head of a sacrifice] may not be performed. Yosef ben Johanan says that it may be performed. Joshua ben Perahia says that it may not be performed. Nittai the Arbelite says that it may be performed. Judah ben Tabai says that it may not be performed. Shimon ben Shetah says that it may be performed. Shamayah says that it may be performed. Avtalyon says that it may not be performed. Hillel and Menahem did not dispute. Menahem went out, Shammai entered. Shammai says that it may not be performed. Hillel says that it may be performed. The former [of each] pair were patriarchs and the latter were heads of the court.

ירושלמי, חגיגה פרק ב דף עז

בראשונה לא הייתה מחלוקת בישראל אלא על הסמיכה בלבד, ועמדו שמאי והלל ועשו אותן ארבע. משרבו תלמידי בית שמאי ותלמידי בית הלל, ולא שימשו את רביהן כל צורכן, ורבו המחלוקות בישראל, ונחלקו לשתי כתות - אלו מטמאין ואלו מטהרין. ועוד אינה עתידה לחזור למקומה, עד שיבוא בן דוד

תלמוד ירושלמי, שבת פרק ב'

לאחר ימים גברה ידן של בית שמאי, ובקשו לקבוע הלכה כדבריהן, והיה שם בבא בן בוטי מתלמידי בית שמאי, יודע שהלכה כבית הלל. פעם אחת נכנס לעזרה ומצא אותה שוממת, אמר: ישמו בתייהן של אלו שהשימו בית אלקינו מה עשה? שלח והביא שלשת אלפים צאן מצאן קדר, וביקרו ממומין, והעמידן בהר הבית. אמר להן: שמעוני אחיי בית ישראל, כל מי שהוא רוצה יביא עולות, יביא ויסמוך, יביא שלמים יביא ויסמוך. באותה שעה נקבעה הלכה כבית הלל, ולא אמר אדם דבר

Shabbat 17a

When one harvests grapes for the vat [to manufacture wine], Shammai maintains: It is made fit (to become unclean); while Hillel ruled, It is not made fit. Said Hillel to Shammai: Why must one harvest [grapes] in purity, yet not gather [olives] in purity? If you provoke me, he replied, I will decree uncleanness in the case of olive gathering too. A sword was planted in the *Beth Hamidrash* and it was proclaimed, 'He who would enter, let him enter, but he who would depart, let him not depart!' And on that day Hillel sat submissive before Shammai, like one of the disciples, and it was as grievous to Israel as the day when the [golden] calf was made

תלמוד ירושלמי שבת א, ד

"אותו יום היה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל...תנא ר' יהושע אונייא תלמידי בית שמאי עמדו להן מלמטה והיו הורגין בתלמידי בית הלל, תני [גרסה אחרת]: ששה מהן עלו והשאר עמדו עליהן בחרבות וברמחים

בבלי, סנהדרין פח:ב

תניא, אמר רבי יוסי: מתחילה לא היו מרבין מחלוקת בישראל, אלא בית דין של שבעים ואחד יושבין בלשכת הגזית, ושני בתי דינין של עשרים ושלושה, אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב על פתח העזרה, ושאר בתי דינין של עשרים ושלושה יושבין בכל עיירות ישראל. הוצרך הדבר לשאול - שואלין מבית דין שבעירן. אם שמעו - אמרו להן, ואם לאו - באין לזה שסמוך לעירן. אם שמעו - אמרו להם, ואם לאו - באין לזה שעל פתח הר הבית...משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שימשו כל צורכן- רבו מחלוקת בישראל, ונעשית תורה כשתי תורות

משנה יבמות א, ד

אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירין, אלו פוסלין ואלו מכשירין - לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי; כל הטהרות והטומאות שהיו אלו מטהרים ואלו מטמאין - לא נמנעו עושיין טהרות אלו על גבי אלו

Two World Views

תלמוד בבלי מסכת שבת דף ל עמוד ב

תנו רבנן: לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ואל יהא קפדן כשמאי....

(1) Our Rabbis taught: A certain heathen once came before Shammai and asked him, 'How many Torahs have you?' 'Two,' he replied: 'the Written Torah and the Oral Torah. 'I believe you with respect to the Written, but not with respect to the Oral Torah; make me a proselyte on condition that you teach me the Written Torah [only]. [But] he scolded and repulsed him in anger. When he went before Hillel, he accepted him as a proselyte. On the first day, he taught him, Alef, beth, gimmel, dalet; the following day he reversed [them] to him. 'But yesterday you did not teach them to me thus,' he protested. 'Must you then not rely upon me? Then rely upon me with respect to the Oral [Torah] too.

(2) On another occasion it happened that a certain heathen came before Shammai and said to him, 'Make me a proselyte, on condition that you teach me the whole Torah while I stand on one foot.' Thereupon he repulsed him with the builder's cubit which was in his hand. When he went before Hillel, he said to him, '**What is hateful to you, do not to your neighbour: that is the whole Torah, while the rest is the commentary thereof; go and learn it.**'

(3) On another occasion it happened that a certain heathen was passing behind a Beth Hamidrash, when he heard the voice of a teacher reciting, And these are the garments which they shall make; a breastplate, and an ephod. Said he, 'For whom are these?' 'For the High Priest,' he was told. Then said that heathen to himself, 'I will go and become a proselyte, that I may be appointed a High Priest.' So he went before Shammai and said to him, 'Make me a proselyte on condition that you appoint me a High Priest.' But he repulsed him with the builder's cubit which was in his hand. He then went before Hillel, who made him a proselyte. Said he to him, 'Can any man be made a king but he who knows the arts of government? Do you go and study the arts of government!' He went and read. When he came to, and the stranger that cometh nigh shall be put to death, he asked him, 'To whom does this verse apply?' 'Even to David King, of Israel,' was the answer. Thereupon that proselyte reasoned within himself a fortiori: if Israel, who are called sons of the Omnipresent, and who in His love for them He designated them, Israel is my son, my firstborn, yet it is written of them, 'and the stranger that cometh nigh shall be put to death': how much more so a mere proselyte, who comes with his staff and wallet! Then he went before Shammai and said to him. 'Am I then eligible to be a High Priest; is it not written in the Torah, 'and the stranger that cometh nigh shall be put to death?' He went before Hillel and said to him, 'O gentle Hillel; blessings rest on thy head for bringing me under the wings of the Shechinah!' **Some time later the three met in one place; said they, Shammai's impatience sought to drive us from the world, but Hillel's gentleness brought us under the wings of the Shechinah.**

מהר"ל, חידושי אגדות - שבת לא א

דחפו באמת הבנין שבידו... ויראה פירושו, שדחפו שמאי במדתו שבו, שהיה שמאי מעמיד מדותיו שלא היה מוותר כלום, והיה משהו שמאי מדותיו, וזה נקרא שדחפו באמת הבנין שבידו, כלומר המדה שיש בו למדוד ולהשוות כל מעשה. והגר הזה היה יוצא מן הראוי עד שלא היה רוצה לקבל עליו תורה שבעל פה, לכך היה דחפו שמאי בזה.

מלבי"ם במדבר י"ט א' תורה אור

וכבר אמרנו שבענין זה היו מחולקים בית שמאי ובית הלל, ששמאי והנמשכים אחריו היה דרכם למאס בעולם הזה ולעזוב כל עניני החומר, והלל והנמשכים אחריו היו אומרים שאין לעזוב את העולם, וכבר אמרו שבית שמאי ובית הלל נחלקו אם טוב לו לאדם שנברא משלא נברא, כי בית שמאי קצו בעולם הזה ודעותיו ומאסו בו, והשתדלו תמיד להפשיט הנפש מן הגוף... וכבר כתב האריז"ל שמה שאין הלכה כבית שמאי וכרשב"י הוא מפני גודל מעלתם שלא עסקו בתורת העולם הזה ואמרו שבשמים פוסקים כבית שמאי וכרשב"י, ושכן יפסקו ההלכה לעתיד לבא כשיתפשטו הנפשות מן הגופים, שאז תהיה ההלכה למטה כמו שהיא בעולם העליון"...

Elitism vs Inclusivity

פרקי אבות

א,יד שמאי אומר, עשה תורתך קבע, אמור מעט ועשה הרבה; והוי מקביל את כל האדם, בסבר פנים יפות.

אבות דרבי נתן

והעמידו תלמידים הרבה

שבית שמאי אומרים, אל ישנה אדם אלא למי שהוא חכם ועניו וכן אבות ועשיר.

ובית הלל אומרים, לכל אדם ישנה. שהרבה פושעים היו בהם בישראל, ונתקברו לתלמוד תורה, ויצאו מהם צדיקים וחסידים וכשרים:

אבות

הלל ושמאי קיבלו מהם. הלל אומר, הוי כתלמידיו של אהרון--אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. א,יג - הוא היה אומר, אם אין אני לי, מי לי; וכשאני לעצמי, מה אני; ואם לא עכשיו, אימתי.

הלל אומר, אל תפרוש מן הציבור, ואל תאמין בעצמך עד יום מותך, ואל תדון את חברך עד שתגיע למקומו, ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע וסופו להישמע. ואל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה.

ב,ו - הוא היה אומר, אין בור ירא חטא, ולא עם הארץ חסיד. ולא הביישן למד, ולא הקפדן מלמד. ולא כל המרבה בסחורה, מחכים. ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש.

משנה סוכה

ב,ז נשים ועבדים וקטנים, פטורין מן הסוכה; וכל קטן שאינו צריך לאימו, חייב בסוכה. מעשה כשילדה כלתו של שמאי הזקן; ופחת את המעזיבה, וסיכך על גבי המיטה בשביל הקטן.

The Holy and the Secular

משנה מסכת ברכות פרק א משנה ג

בית שמאי אומרים בערב כל אדם יטו ויקראו ובבוקר יעמדו שנאמר (דברים ו) ובשכבך ובקומך ובית הלל אומרים כל אדם קורא כדרכו שנאמר (שם/דברים ו) ובלכתך בדרך אם כן למה נאמר ובשכבך ובקומך בשעה שבני אדם שוכבים ובשעה שבני אדם עומדים אמר ר' טרפון אני הייתי בא בדרך והייתי לקרות כדברי ב"ש וסכנתי בעצמי מפני הלסטים אמרו לו כדי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי ב"ה:

מסכת ביצה דף ט"ז.

"תניא אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה אומר: זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה - מניח את השניה ואוכל את הראשונה, אבל הלל הזקן מידה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים. שנאמר "ברוך ה' יום יום".

גמרא חגיגה דף י"ב

תנו רבנן: בית שמאי אומרים: שמים נבראו תחלה ואחר כך נבראת הארץ, שנאמר (בראשית ב) 'בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ובית הלל אומרים: ארץ נבראת תחלה ואחר כך שמים, שנאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. אמר להם בית הלל לבית שמאי: לדבריכם, אדם בונה עלייה ואחר כך בונה בית? שנאמר (עמוס ט) 'הבונה בשמים מעלותיו ואגדתו על ארץ יסדה. אמר להם בית שמאי לבית הלל: לדבריכם אדם עושה שרפרף ואחר כך עושה כסא? שנאמר (ישעיהו ס"ו) כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדם רגלי.

ויקרא רבה (וילנא) פרשת בהר פרשה לד

ג ד"א וכי ימוך הה"ד (שם /משלי/ יא) גומל נפשו איש חסד זה הלל הזקן שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו תלמידיו ר' להיכן אתה הולך אמר להם לעשות מצוה אמרו לו וכי מה מצוה זו אמר להן לרחוץ בבית המרחץ אמרו לו וכי זו מצוה היא אמר להם הן מה אם איקונין של מלכים שמעמידים אותו בבתי טרטיאות ובבתי קרקסיאות מי שנתמנה עליהם הוא מורקן ושוטפן והן מעלין לו מזונות ולא עוד אלא שהוא מתגדל עם גדולי מלכות אני שנבראתי בצלם ובדמות דכתיב (בראשית ט) כי בצלם אלהים עשה את האדם עאכ"ו

Pessimism vs Optimism

תלמוד בבלי עירובין י"ג

תנו רבנן שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא יפושש במעשיו, ואמרי לה ימשמש במעשיו.

The Truth and its Consequences

Ketuvot 17a

Our Rabbis taught: How does one dance before the bride? Beth Shammai say: The bride as she is. And Beth Hillel say: 'Beautiful and graceful bride!' Beth Shammai said to Beth Hillel: If she was lame or blind, does one say of her: 'Beautiful and graceful bride'? Whereas the Torah said, 'Keep thee far from a false matter.' Said Beth Hillel to Beth Shammai: According to your words, if one has made a bad purchase in the market, should one praise it in his eyes or depreciate it? Surely, one should praise it in his eyes.

Gittin 55a

AND THAT IF A BEAM WRONGFULLY APPROPRIATED HAS BEEN BUILT INTO A PALACE. The Rabbis taught: If a man wrongfully takes a beam and builds it into a palace, Beth Shammai say that he must demolish the whole palace and restore the beam to its owner. Beth Hillel, however, say that the latter can claim only the money value of the beam, so as not to place obstacles in the way of penitents.¹⁵

Gittin 36a

HILLEL INSTITUTED THE *PROSBUL*. We have learnt elsewhere: A *prosbul* prevents the remission of debts [in the Sabbatical year]. This is one of the regulations made by Hillel the Elder. For he saw that people were unwilling to lend money to one another and disregarded the precept laid down in the Torah, Beware that there he not a base thought in thine heart saying, etc.¹² He therefore decided to institute the *prosbul*. The text of the *prosbul* is as follows: 'I hand over to you, So-and-so, the judges in such-and-such a place, [my bonds], so that I may be able to recover any money owing to me from So-and-so at any time I shall desire';¹³ and the *prosbul* was to be signed by the judges or witnesses.¹⁴

Do We Follow Hillel or Shammai Today? Who Gets the Last Word?

Eiruvim 13b

R. Abba stated in the name of Samuel: For three years there was a dispute between Beth Shammai and Beth Hillel, the former asserting, 'The halachah is in agreement with our views' and the latter contending, 'The halachah is in agreement with our views'. Then a bath kol issued announcing, '[The utterances of] both are the words of the living God, but the halachah is in agreement with the rulings of Beth Hillel'. Since, however, both are the words of the living God' what was it that entitled Beth Hillel to have the halachah fixed in agreement with their rulings? Because they were kindly and modest, they studied their own rulings and those of Beth Shammai, and were even so [humble] as to mention the actions of Beth Shammai before theirs....

פרקי אבות

[יז] כל מחלוקת שהיא לשם שמיים, סופה להתקיים; ושאינה לשם שמיים, אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמיים, זו מחלוקת הלל ושמאי; ושאינה לשם שמיים, זו מחלוקת קורח ועדתו.

Hacham Ovadia, Bmaarakha, Adar Alef, 5733

The Sephardic rabbis belong to Beit Hillel; they lean toward kindness and recoil from strictness. They travel on the well-worn path. The Ashkenazi rabbis, by contrast, take the stringent approach of Beit Shammai. Certain people fear that we are zealots. I wish to dispel the view that come from the House of Shammai. Quite the opposite: I am from the House of Hillel. If only all of the Ashkenazim were like us.

Rabbi Dr. Benny Lau, The Sages: Character, Context, and Creativity, Volume I, page 233

Even though the Halakhic world has accepted that “the Halakha is in accordance with Beit Hillel,” the position of Beit Shammai still plays a dominant role in religious life, regardless of the conflict between Orthodoxy and the demands of modernity. Hillel’s doctrine, which strives to merge the holy and the secular in all realms, has proven difficult, if not impossible. This doctrine is thus one of Hillel’s stringencies, in a sense, since it demands a constant awareness of God’s presence and the sanctification of everyday life. Paradoxically, the bifurcation of the sacred and the secular actually makes life easier and facilitates the individual’s survival in both worlds.

Torah Musings – Rabbi Gil Student

We need more people like Hillel. This is the central theme of R. Joseph Telushkin’s eloquent and thoughtful Hillel: If Not Now, When? and I cannot imagine anyone disagreeing with it. A fractured community like ours desperately needs leaders who, like Hillel, model themselves after Aaron, constantly loving and pursuing peace, loving people and bringing them close to Torah. In this age of selfishness we surely need to ask that if we are only for ourselves, what are we? And in this informationally overloaded society we must overcome the art of skimming and diligently study.

But when it comes to conversion, I wonder whether R. Telushkin has misunderstood Hillel’s legacy. Hillel famously converted three candidates whom Shammai rejected — one who wished to learn the entire Torah while standing on one foot, another who rejected the Oral Torah and a third who wished to become the High Priest. Hillel evidently did not have hard and fast rules on who could convert to Judaism. He instead used his vast stores of wisdom to assess each candidate.

Rabbi Telushkin compares this attitude to that of an instructor in Yeshiva University who tells rabbinical students not to convert people unless they, the rabbis, would be willing to bet \$100,000 of their own money that the candidate will be fully observant on conversion. The contrast is stunning. Or is it? I contend that Hillel converted those three candidates, and presumably others, because he was confident that they were sincere and would quickly become fully observant. He had a keen sense of human nature and understood these people to their core. If he had been rich enough to have the first century BCE equivalent of \$100,000, he would have been willing to bet that these converts would be fully observant.

The relevance of Hillel’s attitude to conversion is questionable when dealing with the complex problems we face today. Unlike in Hillel’s time, Jewishness is sadly no longer inherently connected in people’s minds with obeying God’s word or even believing in His existence. What would Hillel do about insincere conversion candidates? Perhaps he would still be lenient, as was Rav Uziel (whom R. Telushkin quotes). Perhaps he would not. Hillel’s passion and talent was for opening up the doors of Judaism to sincere seekers of God. That is not the big conversion problem on our communal agenda.

Other examples

1. Beit Hillel, Attentive Spiritual Leadership, is a Torah leadership organization made up of over 170 Religious-Zionist Rabbanim and Rabbaniot located throughout Israel, each and every one serving in meaningful Torah leadership community roles.
2. Beit Hillel (Hebrew: בֵּית הִלֵּל) is a moshav in northern Israel. Located on the west bank of the Hasbani River, about 5 kilometres from Kiryat Shmona, its 3,500 dunams fall under the jurisdiction of Mevo’ot HaHermon Regional Council. As of 2019 it had a population of 775.[1]...It was named after Hillel Yaffe, a doctor who immigrated to Mandatory Palestine during the Second Aliyah.
3. Hillel International - What is Hillel? As the largest Jewish student organization in the world, Hillel builds connections with emerging adults at more than 550 colleges and universities, and inspires them to direct their own path. During their formative college years, students are challenged to explore, experience, and create vibrant Jewish lives.
4. Beit Hillel Theater Workshop at Hebrew University Performance Art Theatre in Jerusalem, Israel

לא כתוב בתלמודים או בזוהר שהלכה תהיה כבית שמאי בעתיד, וגם באף אחד מהראשונים או מקדמוני המקובלים, ולא בכתבי רמ"ק או כתבי האר"י או הגר"א.

המשיח לא ישנה הלכות שנפסקו בישראל מדורי דורות, אלא יקבץ נדחינו, יקים מלכות ישראל, ויחזק בנו את יראת השם ויסייע לבנות המקדש.

אמנם החסידות הרחיבה את התפיסה שכתבת, כגון ר' צדוק הכותב בשם האר"י שלעתיד לבוא הלכה כב"ש (פרי צדיק חנוכה), אך הדבר אינו מופיע בכתבי רבי חיים ויטל, וכתבי האר"י שהגיעו לאשכנז שלא מרח"ו יש לדקדק בהם יותר ולא תמיד הם מהאר"י, ומהם ציטט ר' צדוק. אם כי ר' צדוק בעצמו הוא מקור נכבד כמובן (וגם בעין איה הרא"ה קוק מזכיר את עמדה זו).

יש מספרי החסידות שטענו שכך כתב גם חברו של הרמ"ק, ר"ש די אוזידא, אך הדבר שהם מביאים בשמו אינו נכון למבין, משום שכלל לא כתב שהלכה תהיה כבית שמאי, אלא שיש לדברי ב"ש יניקה מלמעלה (מדרש שמואל אבות ה).

גם מה שמייחסים אמירה זו לרבינו הגר"א, זה לא מופיע בכתביו.

יתכן שלאחר העולם הזה, שנים רבות לאחר המשיח והמקדש, ולאחר תחיית המתים, כשהעולם יהיה עוה"ב שבו הגוף דק והעולם כלל אינו העולם שעליו דיברה תורה אלא עולם אחר (כדברי רמב"ן בשער הגמול), אז יתכן שהלכה תהיה כבית שמאי בהכרעת הסנהדרין משום שהמציאות תהיה שונה מעיקרה, ועל כזה עולם לא נאמר שהלכה כבית הלל, וכעין זה כתב המלבי"ם בתורה בחידושו לבמדבר. אין בזה שינוי ההלכה לעוה"ז והיא תישאר לעולם כב"ה, אלא פסיקה כב"ש במציאות אחרת, בעולם שכולו טוב.

כל טוב

התשובה התקבלה מהרב ברוך אפרתי, רב קהילה באפרת וי"ר רבני 'דרך אמונה'

יז בכסלו התשפ"ו, 15 בדצמבר, 2019